

Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας,

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

<Phoenix>

<Χριστίνα Καλαντζή>

<Κωνσταντίνος Τηλιγάδης>

Κέρκυρα, <Φεβρουάριος, 2021>

Abstract

Η εργασία που ακολουθεί έχει ως κύριο θέμα την προσφυγική κρίση. Βασισμένη σε γεγονότα που συνέβησαν μέσα στο έτος 2020 και με αφορμή την ολική καταστροφή του καταυλισμού της Μόριας από τις φλόγες τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, αποτελεί ίσως μια προσπάθεια αποδόμησης και συνειδητοποίησης δεδομένων και δράσεων αυτής της ιδιαίτερης ανθρωπιστικής κρίσης. Επιπλέον, σημαντικός παράγοντας της συγκεκριμένης χρονιάς ήταν η έξαρση του covid-19 με αποτέλεσμα η πανδημία να δυσχεράνει κάθε δυνατή επίλυση, όχι μόνο του συγκεκριμένου ζητήματος, αλλά γενικότερα, κάθε προβλήματος που πρόκυπτε.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Abstract.....	σελ.3
Περιεχόμενα.....	σελ.4
Στόχος εργασίας.....	σελ.5
Εισαγωγή.....	σελ.6
Μόρια.....	σελ.8
Phoenix: the animation.....	σελ.21
Σενάριο.....	σελ.28
Storyboard.....	σελ.31
Συμπέρασμα.....	σελ.38
Βιβλιογραφία/Πηγές.....	σελ.39

Στόχος της εργασίας

Η ενασχόληση με την έρευνα πάνω στο συγκεκριμένο θέμα δεν είναι κάτι που διεκπεραιώνεται εύκολα. Είναι ένα ζήτημα που έχει αρκετές απολήξεις (οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές κτλ.) Ακόμη, η ρευστότητα των ορίων δεν επιτρέπει μια απόλυτη οπτική. Αυτό που αποτέλεσε τον κύριο άξονα, παρόλα αυτά, ήταν μια εκδοχή της άλλης όψης του νομίσματος. Τόσο θεωρητικά όσο και εικαστικά, η τοποθέτηση επί του θέματος τονίζει την αλληλεγγύη μεταξύ ανθρώπων. Σίγουρα, αντιπροσωπεύει μια μόνο απειροελάχιστη μάζα μπροστά στον όγκο των ερευνών που έχουν λάβει χώρα παγκοσμίως. Επίσης, η εμψύχωση μέσω κινούμενων σχεδίων προσδίδει και πρακτικά μια ακόμη διαφορετική όψη του προβλήματος. Συνεπώς, απώτερος σκοπός της εργασίας είναι μια διαφορετική οπτική, μέσω μιας τεχνικής που μας είναι γνώριμη ήδη από τα παιδικά μας χρόνια. Κάτι οικείο μπορεί να δράσει θετικά στην συνειδητοποίηση προβλημάτων ζωτικής φύσεως.

Εισαγωγή

Η πραγματικότητα πολλές φορές δεν είναι εύκολη συνθήκη. Οι άνθρωποι συχνά καλούνται να ξεπεράσουν εμπόδια για να μπορέσουν να ανακάμψουν. Η Ελλάδα, αν και προσπάθησε να μη γίνει στόχος για την πανδημία που έπληξε όλο τον κόσμο, δεν τα κατάφερε. Τους τελευταίους μήνες μέτρησε αρκετές χιλιάδες κρούσματα σε καθημερινή βάση, πράγμα που αποδυνάμωσε εντελώς το ήδη “πληγωμένο” σύστημα υγείας. Αυτό με τη σειρά του πυροδότησε μια σειρά ενεργειών που είχε αντίκτυπο στους πιο αδύναμους. Επηρέασε ανθρώπους που προσπαθούσαν διακαώς να επιβιώσουν, είτε ψυχοσωματικά είτε οικονομικά. Τα προβλήματα που είχαν δημιουργηθεί, ήδη πριν την πανδημία, ήταν πολλά και ένας άγνωστος παράγοντας, όπως αυτός, οδήγησε στη μοιραία κλιμάκωση τους.

Η πανδημία επηρέασε τη ζωή κάθε έμβιου όντος αλυσιδωτά, ξεκινώντας φυσικά από τον άνθρωπο. Μέρα με τη μέρα οι εξελίξεις κάνουν όλο και πιο δυσβάστακτες τις επιβαρύνσεις σε όλους τους τομείς. Καμία υγειονομική μέριμνα, όμως, δεν προστάτεψε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως άστεγους και πρόσφυγες από τον ιό. Καμία -γνωστοποιημένη τουλάχιστον- πολιτική απόφαση δεν χρηματοδότησε τον πληθυσμό που βρέθηκε απροσδόκητα κάτω από το όριο της φτώχειας, με αποτέλεσμα να γίνουν γνωστά περιστατικά εξώσεων και φορολογικών επιβαρύνσεων εν μέσω υγειονομικής κρίσης. Έτσι, οι περιοχές που φιλοξενούσαν αυτό το μέρος του πληθυσμού αποτέλεσαν ένα “μαύρο άβατο σημείο” στον χάρτη.

Σε μια παγκόσμια κλίμακα, τα γεγονότα που έλαβαν χώρα, όχι μόνο δημιούργησαν ένα εύφορο έδαφος, αλλά και το κάθε ένα ξεχωριστά αποδεικνύει την ανικανότητα του ανθρώπου να μάθει από

το παρελθόν. Ο θάνατος του Τζορτζ Φλόιντ¹, το Brexit, η έκρηξη στην Βηρυτό², οι πυρκαγιές της Καλιφόρνια, η εκλογή του Τζο Μπάιντεν στις ΗΠΑ αλλά και ο αποκεφαλισμός του Σαμουέλ Πατί³, δεν είναι παρά μερικά από τα πολλά γεγονότα που συνέβησαν κατά τη διάρκεια του έτους και αποτέλεσαν αφετηρία πολλών πολιτικών εξελίξεων.

Την ίδια ώρα που στην εγχώρια σκηνή τα φώτα έπεσαν πάνω στην απόφαση της καταδίκης της Χρυσής Αυγής⁴, στον σεισμό που έπληξε την Σάμο και στον μεσογειακό κυκλώνα "Ιανό" , η ουσιώδης άγνοια των πολιτικών προσώπων προς ένα μείζον θέμα που είχε ξεκινήσει πολύ πριν τον ιό, είναι κάτι παραπάνω από φανερό. Ο λόγος γίνεται για εκείνες τις ανθρώπινες ζωές που είχαν την τύχη να βρεθούν σε ελληνικό έδαφος στον πιο ακατάλληλο χρόνο.

¹ Στις 25 Μαΐου 2020 ο 46χρονος Αφροαμερικανός Τζορτζ Φλόιντ πεθαίνει από ασφυξία στην Μινεάπολη, καθώς ένας λευκός αστυνομικός τον πατά για αρκετά λεπτά με το γόνατο στον λαιμό.

² Στις 4 Αυγούστου 2020, γιγάντια έκρηξη σε αποθήκη με νιτρικό αμμώνιο στο λιμάνι της πρωτεύουσας του Λιβάνου προκαλεί τον θάνατο περισσότερων από 200 ανθρώπων και τον τραυματισμό τουλάχιστον 6.500. Επιπλέον, ισοπεδώνει ολόκληρες συνοικίες, καθώς επίσης και την οικονομία της χώρας.

³ Στις 16 Οκτωβρίου 2020, ο καθηγητής ιστορίας Σαμουέλ Πατί αποκεφαλίζεται στο Παρίσι με αφορμή το γεγονός ότι στη διάρκεια του μαθήματος για την ελευθερία της έκφρασης, έδειξε σε μαθητές του σκίτσα του προφήτη Μωάμεθ.

⁴ Στις 7 Οκτωβρίου 2020, το κόμμα της Χρυσής Αυγής καταδικάστηκε ως εγκληματική οργάνωση.

Μόρια

Το προσφυγικό ζήτημα είναι γνωστή συνθήκη για τους Έλληνες. Οι πρόγονοι των κατοίκων της Ελλάδας έχουν μια βαριά ιστορία. Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τις εξελίξεις που έφερε μαζί του, η εξαναγκασμένη μετανάστευση ήταν μονόδρομος για πολλούς. Η καταστροφική πολιτική του Κεμάλ στη Σμύρνη και τη Μ. Ασία κατά των χριστιανών και κατ' επέκταση των Ελλήνων, οδήγησε ανθρώπους να αφήσουν την πατρίδα τους, χάνοντας τις περιουσίες τους, και να ξεκινήσουν μια καινούρια ζωή σε έναν ξένο τόπο. Βέβαια, αυτό θα ήταν εφικτό μόνο στην περίπτωση που επιβίωναν από τα βασανιστήρια, τους σκοτωμούς, τα τάγματα εργασίας και την πείνα. Διωγμοί, βιασμοί, αποκεφαλισμοί ήταν οι κύριοι πυλώνες της πολιτικής του Κεμάλ προς ένδειξη της κυριαρχίας του. Η Συνθήκη των Σεβρών⁵ (1920), όμως, μετά το τέλος της Μικρασιατικής Εκστρατείας, επέστρεψε στην Ελλάδα "χαμένες πατρίδες". Το πάζλ της παλιννόστησης συμπληρώνεται με την Συνθήκη της Λοζάνης (1923) και την ελληνοτουρκική σύμβαση που ακολούθησε. Με αυτή προβλεπόταν η υποχρεωτική ανταλλαγή μεταξύ των Ελληνορθόδοξων κατοίκων από την Τουρκία και των Μουσουλμάνων κατοίκων από την Ελλάδα. Όσων δηλαδή είχαν εξαναγκαστεί να αποχωρήσουν από τα σπίτια τους με τις καταστροφές από το 1914 έως το 1924. Ο επαναπατρισμός των εκτοπισμένων δεν άφησε αδιάφορη την κυβέρνηση και το πατριαρχείο. Το 1918 συστάθηκε επιτροπή στην Κωνσταντινούπολη που θα οργάνωνε το όλο εγχείρημα υπό την επίβλεψη των παραπάνω. Η επιχείρηση αυτή της επιτροπής δεν ήταν καθόλου εύκολη, μιας και τα περισσότερα σπίτια και κτίρια είχαν μερικώς ή εντελώς καταστραφεί ή υπήρχαν ήδη εγκατεστημένοι μουσουλμάνοι πρόσφυγες. Ιδρύθηκε, επίσης, υπηρεσία παλιννοστήσεως και περιθάψεως, η οποία βοηθούσε όσους

⁵ Με τη Συνθήκη των Σεβρών, μεταξύ άλλων, παραχωρούνται στην Ελλάδα η ανατολική Θράκη, η Ίμβρος, η Τένεδος, η ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης και τα νησιά Λήμνος, Λέσβος, Χίος, Σαμοθράκη, Σάμος και Ικαρία.

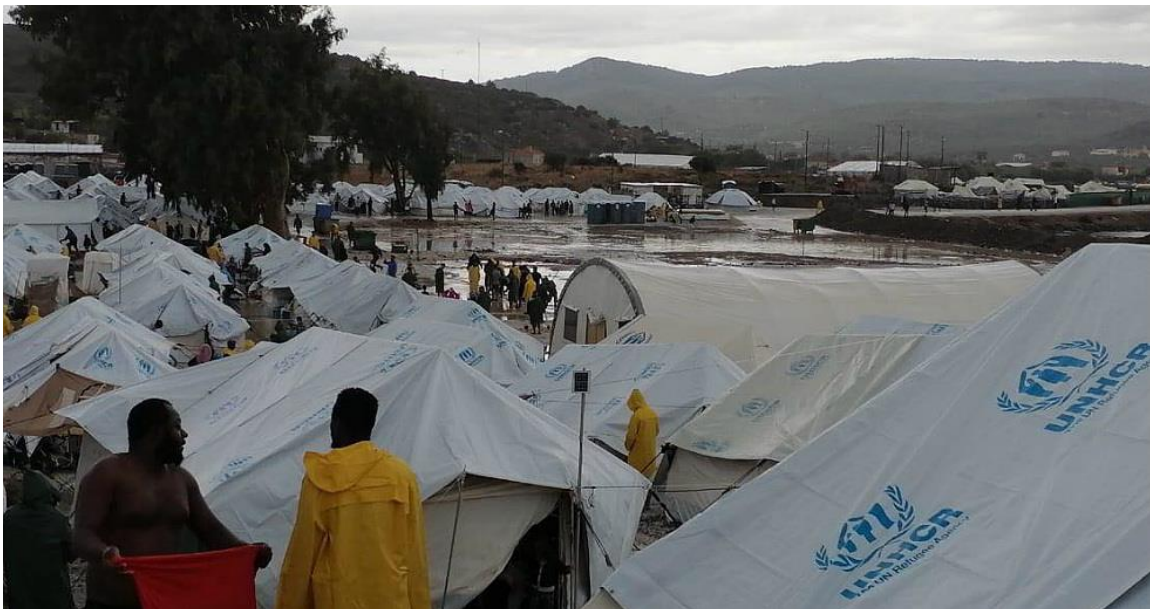
επέστρεφαν να αποκατασταθούν στα σπίτια τους και τις ασχολίες τους μέχρι το 1922, οπότε και ανατράπηκε η όποια πρόοδος.

Ο συριακός εμφύλιος πόλεμος έχει την αφετηρία του κάπου στο 2011, όταν τα τοπικά συμφέροντα χωρίστηκαν και επήλθαν συγκρούσεις μεταξύ των οργανώσεων. Συρράξεις και σε άλλες χώρες όπως είναι το Αφγανιστάν και το Ιράν, δημιούργησαν ακόμη περισσότερες μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών. Οι άνθρωποι που αρνήθηκαν να σηκώσουν όπλο προς τους εμάχους, εκτελέστηκαν. Όσοι διαφωνούσαν με τους στόχους του πολέμου, λιποτάκτησαν. Παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων βασανιστήρια, απαγωγές, παράνομη κράτηση και εκτελέσεις εμάχων είναι μόνο μερικά από τα αποτελέσματα του πολέμου. Όσοι κατάφεραν να επιβιώσουν απ' όλα τα παραπάνω εκτοπίστηκαν σε γειτονικές χώρες για να σωθούν. Μία από αυτές είναι και η Ελλάδα. Υπολογίζεται ότι πάνω από 3 εκατομμύρια άνθρωποι οδηγήθηκαν στον δρόμο της προσφυγιάς και κλήθηκαν να αρχίσουν την ζωή τους πάλι από την αρχή.

Το χρονικό της Μόριας δεν είναι μια απλή υπόθεση. Αποτελεί μια κλιμακούμενη κατάσταση που ξεκινάει με την ίδρυση της δομής τον Σεπτέμβριο του '13 και βάζει μια άνω τελεία με τη σχεδόν ολοκληρωτική πυρπόλησή της οκτώ χρόνια μετά⁶. Για να φτάσουμε όμως σ' αυτή την πυρπόληση του καταυλισμού, η οποία αποτελεί και ένα βασικό στοιχείο της εργασίας μου, πέρασαν 8 χρόνια άθλιων συνθηκών διαβίωσης. Προκλήθηκαν έντονα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας που συνοδεύτηκαν από την διαμόρφωση των αντιλήψεων των προσφύγων. Η αποδοχή των όρων διαβίωσης που επιβλήθηκαν και η πειθάρχηση σε αυτούς, αποτέλεσε τον μοναδικό τρόπο εισόδου στην Ελλάδα, καθώς και το μέσο αποφυγής των κινδύνων που υπήρχαν στη χώρα προέλευσης. Αναγκάστηκαν να αποδεχτούν οποιονδήποτε όρο εργασίας και διαβίωσης στην χώρα υποδοχής, πράγμα που υπονόμευσε τις μελλοντικές κοινωνικές τους σχέσεις με τους κατοίκους της χώρας αυτής. Η τοπική κοινωνία

⁶ https://www.lifo.gr/articles/greece_articles/295512/moria-to-xroniko-mias-proanaggeltheisas-katastrofis

έκανε ότι μπορούσε για να απομονώσει το συγκεκριμένο σημείο του νησιού και να το θεωρήσει μια γενική “πηγή κακών” για τον τόπο. Η κρατική μέριμνα, εκμεταλλεζόμενη αυτή την κατάσταση, όχι μόνο φάνηκε να “χτύπησε την πλάτη” στους τοπικούς παράγοντες, αλλά αύξησε και τον αριθμό των προσφύγων που μπορούσε να καλύψει η δομή (8.000 αντί 2.200)⁷. Οι θάνατοι από αναθυμιάσεις αυτοσχέδιων μαγκαλιών⁸ ως λύση στο κρίση και οι αδιευκρίνιστες αιτίες των θανάσιμων πυρκαγιών τον Οκτώβριο του '19, κάνουν αισθητές τις απάνθρωπες αποφάσεις κάποιων εχόντων την εξουσία να προβαίνουν σε έμμεσο αποκλεισμό αυτής της καταπιεσμένης ομάδας ανθρώπων.

Εικ. 1, Φωτογραφία από τον καταυλισμό

Τρεις βασικοί παράμετροι αποτελούν τα σημεία αναφοράς των ανθρώπων αυτών: οι χώροι προέλευσης, ο ενδιαμέσος σταθμός στην Τουρκία και οι χώροι υποδοχής. Τρεις διαφορετικοί χώροι, τρεις διαφορετικές εμπειρίες για τον καθένα ξεχωριστά. Η εμπόλεμη ζώνη της χώρας προέλευσης σε συνδυασμό με το χαμηλό κύρος που αποδίδεται στους πρόσφυγες στους δύο επόμενους σταθμούς, την Τουρκία και την χώρα υποδοχής, επηρεάζουν κατά πολύ την

⁷ Ξυπολυτάς Νίκος, Πρόσφυγες στη Μόρια: Οι συνέπειες μιας αποτρεπτικής μεταναστευτικής πολιτικής, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα, 2019, σελ.27

⁸ ο. π. σελ. 52

ψυχοσύνθεση των ανθρώπων, δημιουργώντας ανασφάλειες και ανικανότητα κοινωνικής ανάκαμψης στους νέους τόπους διαμονής. Χαρακτηριστικά όπως η αξιοπρέπεια, η υγεία, η ταυτότητα, παύουν να θεωρούνται δεδομένα. Τα ανθρώπινα δικαιώματα αμφισβητούνται και εξετάζονται από την αρχή σε ένα πλαίσιο ξενοφοβίας. Η αδιαφορία και η εκμετάλλευση γίνεται “σημείο συνάντησης” των χωρών υποδοχής. Μια στιγμή ανάγκης είναι εύκολο να μετατραπεί σε φθηνά εργατικά χέρια. Αυτό με τη σειρά του πυροδοτεί την παραβίαση των εργασιακών δικαιωμάτων τους και προσθέτει ένα ακόμη λιθαράκι στην περιθωριοποίηση τους στο βωμό της κερδοσκοπίας. Δεν είναι φυσικά λίγες εκείνες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες μερικοί πρόσφυγες, μπροστά στην τραγική κατάσταση που καλούνται να αντιμετωπίσουν στις χώρες υποδοχής, επιλέγουν ενσυνείδητα να προβούν σε “οικειοθελείς επιστροφές” στην εμπόλεμη ζώνη της χώρας προέλευσης. Ένα γεγονός που όχι μόνο υπονομεύει την επίκληση στην ανθρωπιστική διάθεση της Ευρώπης, αλλά και καταστρέφει οποιοδήποτε θετικό ενδεχόμενο στις κοινωνικές σχέσεις των νέων κατοίκων της ηπείρου.

Ο ενδιαμέσος σταθμός της Τουρκίας χώρισε τους πρόσφυγες σε τρεις κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία, ανήκουν αυτοί που έμειναν για λίγες μέρες και άμεσα μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα. Στην δεύτερη, ανήκουν αυτοί που έμειναν ένα μεγαλύτερο διάστημα και εργάστηκαν εκεί, για να μαζέψουν μερικά χρήματα έτσι ώστε να κάνουν το ταξίδι. Τέλος, αυτοί που αποφάσισαν να παραμείνουν στην Τουρκία, είτε περιμένοντας καλύτερες συνθήκες μετακίνησης, είτε γιατί κατάφεραν να οργανώσουν την ζωή τους εκεί. Η πρώτη κατηγορία, λόγω του σύντομου χρονικού διαστήματος παραμονής στην Τουρκία, κλήθηκε να αντιμετωπίσει την αγριότητα και την εκμετάλλευση των αρχών, πριν την επιβίβαση τους σε βάρκες με τελικό σταθμό την Ελλάδα. Οι δυο επόμενες κατηγορίες είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε περαιτέρω επαφή με τους κατοίκους της χώρας. Έπρεπε σε μια πρώτη φάση να βρουν μια δουλειά με σκοπό να μαζέψουν το απαραίτητο χρηματικό ποσό για να συνεχίσουν τον ταξίδι τους και μια προσωρινή διαμονή, που για μερικούς

μετατράπηκε σε μόνιμη. Περιπτώσεις όπως π.χ παράνομης εργασίας χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα, εκμετάλλευσης από την μεριά των εργοδοτών, άσχημων συνθηκών εργασίας, οι οποίες πολλές φορές μετατρέπονταν σε ληστείες, βιασμούς αλλά και δολοφονίες σε βάρος των προσφύγων, δεν είναι σπάνιες.

Με την άφιξή τους στο ΚΥΤ (Κέντρο Υποδοχής & Ταυτοποίησης) της Μόριας, οι πρόσφυγες έπρεπε να αντιμετωπίσουν από την αρχή μια νέα κατάσταση. Τα ανεπαρκή από κάθε άποψη καταλύματα με την ελάχιστη έως καθόλου θέρμανση και η χαμηλής ποιότητας διατροφή, τους εξέθεταν σε σοβαρούς κινδύνους υγείας. Η απουσία δημιουργικών δραστηριοτήτων και η μη δυνατότητα εξόδου από το ΚΥΤ, δημιουργούσε περίσσιο χρόνο αδράνειας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να παρατηρούνται αψιμαχίες μεταξύ μαζών διαφορετικής προέλευσης, αλλά και έξαρση εγκληματικών αποπειρών (ληστείες, βιασμοί κτλ.) σε βάρος ομάδων διαφορετικών δημογραφικών χαρακτηριστικών/εθνικοτήτων.

Η αναμονή για την έγκριση ή απόρριψη της αίτησης παροχής ασύλου μπορεί να διαρκέσει από 9 έως 18 μήνες. Όσοι από τους πρόσφυγες τυγχάνει να γνωρίζουν την αγγλική γλώσσα, πράγμα που αποτελεί ένδειξη υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου και κοινωνικής θέσης, μιας και σε χώρες όπως αυτές η αγγλική γλώσσα δεν είναι τόσο διαδεδομένη, μπορούν να απασχοληθούν σε δύο αντικείμενα. Η πρώτη δυνατή διέξοδος είναι να εργαστούν εθελοντικά ως μεταφραστές σε κάποιο νομικό γραφείο/ΜΚΟ κι έτσι να καταφέρουν να ξεφύγουν από τα όρια του ΚΥΤ. Κερδίζονται, επομένως, κάποια επιπλέον πλεονεκτήματα αναφορικά με την έκβαση της αίτησης τους σε σχέση με τους υπόλοιπους πρόσφυγες. Η δεύτερη επιλογή τους είναι να εργαστούν ως υπάλληλοι στις καντίνες που υπάρχουν έξω από την δομή, μεταφράζοντας τους διαλόγους μεταξύ πελατών και ιδιοκτητών της επιχείρησης. Σε αυτήν την περίπτωση, την αμοιβή τους αποτελεί το καθημερινό τους φαγητό με κάποια διαμονή κοντά στην καντίνα και ίσως στην καλύτερη των περιπτώσεων το ποσό των 10 ευρώ. Για τους υπόλοιπους πρόσφυγες που δεν έχουν την

δυνατότητα να βγουν από το ΚΥΤ, ο χρόνος κυλάει λίγο διαφορετικά. Η διάρκεια της αναμονής μπορεί να προκαλέσει διαταραχές ύπνου και συμπτώματα κατάθλιψης, άγχους, τα οποία βιώνονται μέχρι να υπάρξει μια απάντηση για την αίτηση παροχής ασύλου.

Ο χρόνος παραμονής στη δομή είναι αρκετός, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα γενικότερο αίσθημα δυσφορίας στην καλύτερη των περιπτώσεων. Ο εγκλεισμός, η ανασφάλεια για το μέλλον και η ανέχεια αποτελούν πολλές φορές αιτίες απόπειρας αυτοτραυματισμού ή και αυτοκτονίας. Αισθητά είναι και τα φαινόμενα παραβατικότητας μέσα στο στρατόπεδο με τρεις κύριες μορφές: συγκρούσεις, κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών, πορνεία και σεξουαλική κακοποίηση. Αντιπαραθέσεις υπάρχουν κυρίως ανάμεσα σε πληθυσμούς διαφορετικών εθνικοτήτων που καταλήγουν συχνά σε βίαια ξεσπάσματα που παίρνουν την μορφή εμπρησμών και καταστροφών των υποδομών του στρατοπέδου. Η κύρια αιτία σύγκρουσης είναι ο ανταγωνισμός σχετικά με το νομικό status του πρόσφυγα. Ο αριθμός των ανθρώπων που θα μεταναστεύσουν "δίκαια" σε διάφορες χώρες της Ευρώπης είναι περιορισμένος. Κι αυτό εξαρτάται από την ικανότητα των προσφύγων να πείσουν τις αρχές ότι οι ίδιοι είναι πραγματικοί πρόσφυγες, χωρίς να εκμεταλλεύονται την κατάσταση. Οι "εκλεκτοί", συνεπώς, που θα αποκτήσουν το εισιτήριο της παραμονής είναι εξαιρετικά λιγοστοί σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των προσφύγων. Ο συνδυασμός όλων των παραπάνω δημιουργεί ένα ασταθές κλίμα στην ψυχική υγεία των ανθρώπων που ζουν στο ΚΥΤ, με αποτέλεσμα η απόγνωση να παίζει τον κύριο ρόλο.

Οι παραπάνω πληροφορίες σκιαγραφούν μια οργανωμένη άγνοια γύρω από τις διαδικασίες που αφορούν την προετοιμασία για το πρόβλημα. Η μετονομασία των αποτυχιών των κρατικών θεσμών σε προσωπικές αδυναμίες προσαρμογής των προσφύγων, μετατρέπουν από πιθανό σε δεδομένο τον αποκλεισμό τους. Οι απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης, το χαμηλό κύρος και ο τρόπος συμπεριφοράς των ανθρώπων στις χώρες υποδοχής αναγκάζουν τους πρόσφυγες να

αποτρέπουν τις οικογένειες τους από τα να καταφθάσουν κι εκείνοι στο ίδιο έδαφος. Η επιστροφή σε εμπόλεμη ζώνη παίρνει μια άλλη μορφή μπροστά στην ανοχή μιας ατέρμονης αναμονής. Η αποθάρρυνση, λοιπόν, των πιθανών νέων κατοίκων μιας χώρας υποδοχής, φαίνεται να μετατρέπει σε "επιτυχημένη" την όποια προσπάθεια αποτροπής μετακίνησης, από τη μεριά των θεσμών, των μεταναστευτικών ροών προς την χώρα αυτή. Το παρακάτω κείμενο αποτελεί μαρτυρία ενός κατοίκου του καταυλισμού της Μόριας, ο οποίος επέλεξε να παραμείνει ανώνυμος, εξαιτίας της απειλής για καταστολή και βία από την πλευρά της αστυνομίας στη δομή:

"If you did not die in war, welcome to your new death in the camps of Europe.

I was a Syrian refugee. I was thinking, that Europe is a place for humanity, [I escaped] war through human traffickers to Europe, I hope for safety.

But when the boat arrived in Europe, it was surprised by a camp called Moria Al-Hujim. [Arabic for hell]

We entered a world that does not have human rights - only on Greek TV.

I had a dream and a dream shattered when I wanted to apply for asylum, a month later I was rejected.

In Moria camp, I did not see [even] one of the employees smiling in our face and saying to us: "Welcome."

90% of these employees were racists. Here was the first shock.

We went out to a camp at the top of the mountain and built a tent that cost us 230 Euros.

Then I said we have hope and ambition, but all I said is that I see a file for asylum closed, waiting, refusing, or resuming in order to return the file.

I said: Where is our right Europe?

When I got sick I have to wait at the medical point more than four hours or six hours in order to get a medicine, but surprisingly, they don't give you medicine.

If you are in acute illness or a very serious illness, you should wait more than one to three months for the appointment of the hospital doctor.

After a while, people burned the Moria camp, the number[of people] was more than 300, but the Greek government said that they are five. How is a camp of 5 Kilometers burned by 5 people?

I knew that I was in a dark place, that no press or any free person had the right to enter.

I came out of the camp, but the volcano erupted on us. We ran with nothing, carrying only fear of death.

We went out towards Karatepe. We saw the racists on our way cursing us in Greek and telling us we are bastards. We escaped from the fire, afraid of a fire and also of the racists.

We stayed for 15 days on the street, we had no food, drink, showers, or toilets, despite the sound of bullets and tears, and we did not see the European Union answering us.

We entered the new closed camp, we do not have the power. It is the most dangerous disease in the world, which is Moria camp 2.0.

It is a military place. We are in a very large prison that does not allow us to go out. A place that is all army and police in abundance.

The employees are all racists and also the UN organization is also racist and we have no rights.

You have to wait for food and also for water and medicine.

Where we do not have safety, there are thieves and thefts as well. A month ago, a three-year-old boy was raped [in the camp]

Everything is bad in this camp, but what one sees is not what one hears.

I hope that the European Parliament will stay 15 days in the Moria camp. They are the ones who judge us. I don't think they will leave with their full mental strength.

This is a message from a refugee who does not have human rights and who dreams that we have [at least] animal rights⁹.

Συμπληρωματικά στην παραπάνω κατάθεση ενός μόνο από τους κατοίκους του καταυλισμού, υπάρχει μια σελίδα σε γνωστό κοινωνικό δίκτυο που ονομάζεται "Kara the Death¹⁰", η οποία φυσικά αναφέρεται στον καταυλισμό της περιοχής Καρά Τεπέ. Το Καρά Τεπέ αποτελεί την νέα εγκατάσταση των προσφύγων στο νησί της Μυτιλήνης, μετά τις καταστροφικές φωτιές του περασμένου Σεπτεμβρίου στην δομή της Μόριας. Οι εμπειρίες, λοιπόν, της "Μόριας 2", όπως ονομάζεται το νέο κέντρο της δομής, αποτέλεσαν το κεντρικό θέμα αυτής της σελίδας με το παρακάτω κείμενο:

⁹ https://mare-liberum.org/en/news/this-is-a-message-from-a-refugee-who-does-not-have-human-rights-ein-bericht-aus-moria-2-0/?fbclid=IwAR3PDzlgEMN9SvmnxuteYUygASdB_iEhuv9jVaur3beGX6Y_48IQ1ZSqPok#top

¹⁰ <https://www.facebook.com/KaraTheDeath/>

"The repression and violence
by the police in the camp, does not allow
people to report the miserable condition
on the island of Lesbos.
They are not allowed to take pictures,
so, to report the fact that they are illegally
imprisoned in the hell of Kara Tepe,
they are treated inhumanely
and exposed to inclement weather conditions.
Beyond the above, they are at a high risk of exposure
from lead poison. Since the documentation is forbidden
we want collectively depict this situation through art,
so in the frame of the "Kara the Death" project
we create every day one painting about the daily
life in Kara Tepe/ Greece 2021"

Αυτή η κίνηση, χρησιμοποιώντας την δύναμη των μέσων με τον
καλύτερο δυνατό τρόπο, μιας και το φωτογραφικό υλικό τους
απαγορεύεται, δείχνει τη θέληση για ζωή και την έκφραση
συναισθημάτων και εμπειριών μέσω μιας τέχνης. Παρακάτω,
παρατίθενται μερικά από τα έργα που δημοσιεύθηκαν σ' αυτή την
ομάδα διαδικτυακά.

3/30

GREEK STATE WITH THE BLESSING OF EU KILLS MIGRANTS AND REFUGEES

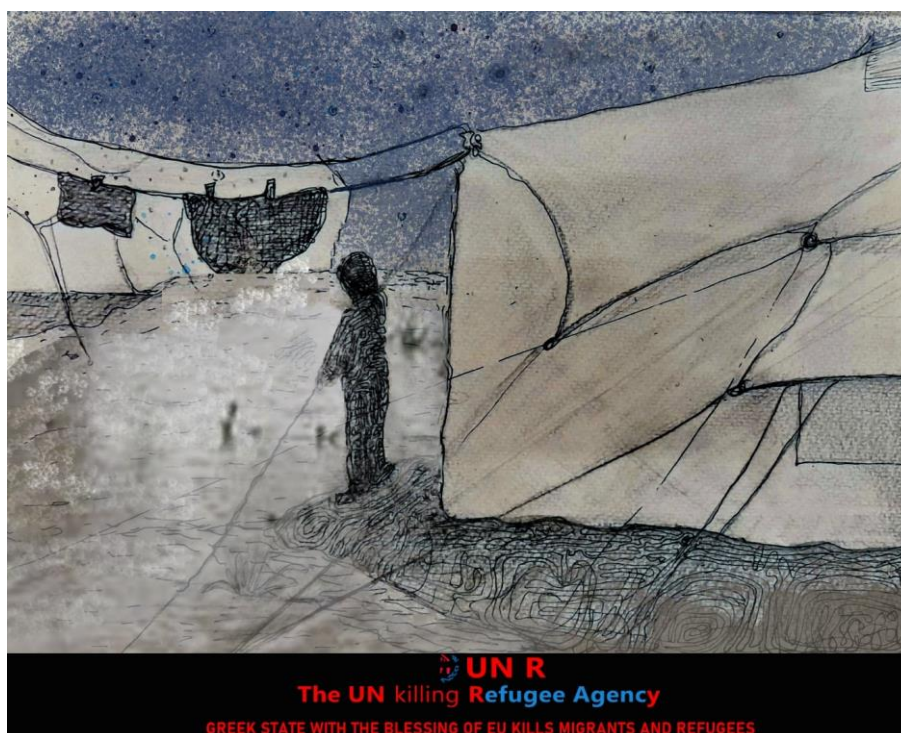
Елκ. 2 ¹¹

GREEK STATE WITH THE BLESSING OF EU KILLS MIGRANTS AND REFUGEES

Елκ. 3

¹¹ <https://www.documentonews.gr/article/die-zeit-gia-kara-tepe-aroyraioi-dagkwnoyn-mwra-stis-bregmenes-skhnese-xeirotera-kai-apo-irak-h-soydan?fbclid=IwAR2M1EYzhWpusGuzrRzTbhMz0Bkn9qMioPKOG51QmurC3PRradfbgZMP9Nc>

Εικ. 4

Εικ. 5

UNHCR
The UN killing Refugee Agency

GREEK STATE WITH THE BLESSING OF EU KILLS MIGRANTS AND REFUGEES

Елκ. 6 ¹²

UNHCR
The UN killing Refugee Agency

GREEK STATE WITH THE BLESSING OF EU KILLS MIGRANTS AND REFUGEES

Елκ. 7

¹² https://provocateur.gr/out-about/20695/an-h-ntroph-htan-topothesia-tha-thn-elegan-kara-tepe?fbclid=IwAR2OU6L3ntpH4t2tb0FdBHA_EWjuCPWYbmeQKbQ-WvC0DxjorKyu1rliaMY

Phoenix: the animation

Έχοντας, λοιπόν, ως δεδομένα όλα τα παραπάνω και με βάση την προσωπική εμπειρία, όντας ένα υποκείμενο που ζει και δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, θέλησα να αποτυπώσω, στο μέτρο που είναι εφικτό, με απλές εικόνες την κατάσταση που βίωσαν οι άνθρωποι εκείνοι. Η αντίληψη και η παρατήρηση, ως βασικά εργαλεία στη σύλληψη μιας ιδέας, ήταν αρκετά για να αποδοθεί έστω και ένα μικρό μέρος αυτής την εμπειρίας, μιας και η πλήρης κατανόηση των συναισθημάτων τους είναι ανέφικτη. Ξεκινώντας πρώτα πρώτα από την συλλογή των ντοκουμέντων που ήθελα να αναφερθώ, έδωσα βάση σε αντικρουόμενες εικόνες όπως ήταν αυτές που μεταδόθηκαν μέσω των ΜΜΕ και αυτές που μεταδόθηκαν ανεπίσημα από ζωντανές μεταδόσεις και βίντεο κάποιων κινητών συσκευών. Όχι μόνο το πριν και το μετά μιας ανθρωπιστικής κρίσης, αλλά και το μπροστά/πίσω από τις κάμερες. Τα ΜΜΕ, ως υποκινούμενος λόγος από την εκάστοτε εξουσία, μεταδίδουν αυτό που δεν πληγεί αυτήν καθ' αυτήν την εξουσία ή ακόμα κι αυτό που την εξαγνίζει. Επομένως, είναι σημαντικό όπλο να μπορεί κάποιος να μετατρέψει το θύμα σε θύτη και να στρέψει τις κατηγορίες εναντίον του, μπροστά σε μια κάμερα.

Ξεκινώντας από τον τίτλο του animation, η πρώτη μου σκέψη ήταν ο συμβολισμός. Η ονομασία "phoenix¹³", αναφερόμενη στο πασίγνωστο πτηνό της αρχαιότητας, το οποίο είχε την ικανότητα να αναγεννάται από τις στάχτες του, με βοήθησε να περιγράψω με μία μόνο λέξη την "αναγέννηση" που αντιμετωπίζει άθελα του ένας πρόσφυγας. Όπως ο φοίνικας, έτσι και οι προσφυγικοί πληθυσμοί καλούνται να "αναγεννηθούν" από τις στάχτες που αφήνουν οι καταστροφές τους. Μία νέα χώρα, ένας νέος κόσμος και γενικά ένα νέο περιβάλλον με καινούριους ανθρώπους, μέσα στο οποίο

¹³ <https://mythology.net/mythical-creatures/phoenix/?fbclid=IwAR2KTivqm3bSbGyyYr6MckgZBe6KJ0RbQJ0VAanfL0Qupg7rNMmjOEskYJl>

αναγκάζονται να ενσωματωθούν από την αρχή. Το κοινό στοιχείο της φωτιάς στις δύο παραπάνω περιπτώσεις, την μυθική και την προσφυγική(εννοώντας τον εμπρησμό του καταυλισμού), ήταν ο κύριος λόγος που με ώθησε στην επιλογή αυτού του τίτλου. "Κάθε φωτιά μπορεί να περιέχει έναν φοίνικα¹⁴".

Όσον αφορά το σενάριο, η ιστορία έχει ως κεντρικούς ήρωες μια οικογένεια Σύριων προσφύγων. Την αφετηρία αποτελεί η απροσδόκητη φωτιά του περασμένου Σεπτεμβρη στον καταυλισμό της Μόριας. Απεικονίζοντας μια απλή καθημερινή στιγμή μιας οικογένειας που δεν διαφέρει φαινομενικά σε τίποτα από το ευρωπαϊκό δυτικό πρότυπο, θέτω ως κοινές ανθρώπινες αξίες τα όνειρα, την φροντίδα, την αγάπη και την στήριξη. Το απρόσμενο γεγονός των βομβαρδισμών, τους ανάγκασε να εγκαταλείψουν την περιουσία τους και μαζί με αυτή και τα όνειρα, τις προσδοκίες και μια ήσυχη ζωή. Το οδοιπορικό προς την νέα πατρίδα και οι μικροί σταθμοί κατά την διάρκεια του, αποτελούν τις κύριες σκηνές του animation. Άνθρωποι μέσα σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν μια κοινή πορεία, αποκτούν ένα σημείο ένωσης. Καταφθάνοντας σε έναν καινούριο τόπο, μετατρέπονται "οι άλλοι" μπροστά σε ένα "εμείς" των καθόλου φιλόξενων κατοίκων της χώρας υποδοχής. Η καθοδήγηση των προσφύγων από τις αρχές με ένα τρόπο ψυχρό δηλώνει μέσα σ' όλα και το αίσθημα αγένειας που διακατέχει τον άνθρωπο μπροστά στο "ξένο". Η αναπόφευκτη σύγκριση τού πριν με το μετά μέσω μιας φωτογραφίας, είναι μια στιγμή συνειδητοποίησης και πολλές φορές απόγνωσης, όταν οι παρούσες συνθήκες είναι χειρότερες.

Εικονογραφικά, προσπάθησα να αποδώσω την ιστορία με έναν απλό τρόπο. Η δυσδιάστατη μορφή της κινούμενης εικόνας, ως η πιο απλή έκφραση μιας γραμμής, μού έδωσε το έναυσμα να συνδυάσω αυτό το χαρακτηριστικό με μια αφαιρετική εκδοχή των αντικειμένων. Η επιλογή των χαρακτηριστικών των μορφών ήταν καθοριστική για το

14

[https://simple.wikipedia.org/wiki/Phoenix_\(mythology\)?fbclid=IwAR1IR6dsmcOVEIH0tzNAG4tRFDGzVEOcZA2qdYkpC-eiW1f_j9Vx3UD0JxY](https://simple.wikipedia.org/wiki/Phoenix_(mythology)?fbclid=IwAR1IR6dsmcOVEIH0tzNAG4tRFDGzVEOcZA2qdYkpC-eiW1f_j9Vx3UD0JxY)

συνολικό αποτέλεσμα της ιδέας. Με φιγούρες απλές, ανέκφραστες σ' αυτό που βιώνουν, με μοναδικό στοιχείο προσώπου τα μάτια τους, δείχνουν μια απάθεια σε ότι συμβαίνει. Γίνονται αποδέκτες μιας κατάστασης που επέλεξαν εξαναγκασμένα κι αυτό ενέχει μια παθητικότητα. Η απουσία του στόματος σημάνει και την απουσία της ελευθερίας λόγου. Ένας άτυπος και άγραφος κανόνας που έμμεσα αφαίρει τον λόγο από εκείνον που θεωρείται "φιλοξενούμενος", αποτελεί, επίσης, ένα είδος εκμετάλλευσης από τον "ισχυρότερο". Τα λερωμένα σώματα των πρωταγωνιστών, καχεκτικά και εκτεταμένα σε ύψος, εμπνευσμένα από τις μοναδικές μορφές των *Alberto Giacometti* και *Egon Schiele*, μπορούν να μεταδώσουν σε έναν βαθμό μια εντύπωση ήδη υπαρκτής κακομεταχείρισης και άσχημης ποιότητας ζωής. Αντίθετα, οι μορφές που αντιπροσωπεύουν τους ανθρώπους που υποδέχονται τους πρόσφυγες (αστυνομικοί, ντόπιοι), εμφανίζονται με τα ίδια χαρακτηριστικά, αλλά μεταδίδουν μια ψυχρότητα και μια απόσταση από το πρόβλημα. Πιο συγκεκριμένα, στη σκηνή του λιμανιού, η αποτύπωση της τοπικής κοινωνίας ως μιας μαύρης μάζας, απροσδιόριστης γραφικά, χωρίς ιδιαίτερα χαρακτηριστικά με το συνηθισμένο πια "γιουχαρισμά" των ντόπιων, είναι ακριβώς αυτό το σημείο που η "επικείμενη εισβολή" μετατρέπει τους ανθρώπους σε τοίχος. Ένα τοίχος που εκπροσωπεί ένα μαύρο τέρας και μια απάνθρωπη ιδέα, η οποία είναι φυτεμένη στην ανθρώπινη ψυχοσύνθεση και αναδύεται όταν ακούει την λέξη "ξένο".

Από την άλλη πλευρά, η αποτύπωση των τοποθεσιών, σε αντίθεση με τις φιγούρες, δεν εμπεριέχει περίγραμμα. "Πλακάτα" χρώματα που μπερδεύονται μεταξύ τους δίνοντας την αίσθηση ενός χάους. Το "χάος" δεν έχει όρια. Αν και το τοπίο είναι ευδιάκριτο, δεν περιλαμβάνει την λεπτομέρεια. Αυτό με τη σειρά του ρίχνει τα φώτα στις μορφές και στις κινήσεις των ανθρώπων. Το θόλωμα του σκηνικού αποτρέπει την όποια εστίαση στον χώρο. Η φωτιά και ο καπνός ή η σκόνη είναι τα στοιχεία που συνδέουν τα έμψυχα όντα με τα άψυχα της σκηνής, με μια μικρή αίσθηση απόκοσμου.

Η λεπτομέρεια στην εικόνα, αν και πολλές φορές είναι το στοιχείο που κάνει τη διαφορά, δεν συντελεί στην συγκεκριμένη εικόνα τόσο, όσο το ηχητικό κομμάτι του έργου. Με μορφές κάθε άλλο παρά εξονυχιστικά περιγραφικές, μέσα σε περιβάλλοντα γεμάτα χρώμα, χωρίς πολλές διαβαθμίσεις, εντάσσω το σενάριο σε ένα πλαίσιο σιωπής. Η απουσία διαλόγων και η παρουσία απλών καθημερινών ήχων της φύσης και του περιβάλλοντος, “χτυπούν” εκκωφαντικά στα αυτιά του αποδέκτη. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό σ’ αυτό το σημείο είναι ο δεσπόζων ήχος του μωρού τακτικά κατά την διάρκεια του animation. Ένας ήχος επιβλητικός και συμβολικός. Η ηχητική εκδοχή της “αρχή της ζωής”, η οποία μεταδίδει και ένα αίσθημα αθωότητας και ξεγνοιασιάς μέσα σε έναν κόσμο απάνθρωπο. Ακόμη, ο χαρακτηριστικός βηματισμός των ανθρώπων αποτελεί ένα ακόμη στοιχείο μετάβασης από μια κατάσταση σε μια άλλη. Η έλλειψη εικονογραφικών και ηχητικών λεκτικών στοιχείων, μου έδωσαν την δυνατότητα να εκφράσω με μια γενικευμένη σιωπή τις εσωτερικές φωνές των απεγνωσμένων προσφύγων.

Βασικά εργαλεία στην όλη διαδικασία ήταν το photoshop και το illustrator για την αποτύπωση όλων των σχεδίων, καθώς και για την ψηφιακή επεξεργασία τους. Στη συνέχεια, καθεμιά σκηνή ξεχωριστά επεξεργάσθηκε στο after effects για να δημιουργηθεί η κίνηση της. Η επεξεργασία του ηχητικού κομματιού, με πηγές από το διαδίκτυο αλλά και με προσωπικές ηχογραφήσεις σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, έγινε με τη χρήση του προγράμματος reaper. Τέλος, η τελική επεξεργασία των πλάνων και του ήχου έγινε με το πρόγραμμα premiere.

Μετά το τέλος του δισδιάστατου animation, πρόσθεσα μερικά λεπτά από πραγματικές σκηνές, οι οποίες μεταδόθηκαν στα ΜΜΕ τον περασμένο Σεπτέμβρη, και μία ακόμη προγενέστερη. Πιο συγκεκριμένα, τοποθέτησα τέσσερα καρέ/video, σε άνισες κλίμακες μεταξύ τους, να εμφανίζονται διαδοχικά και ο ήχος του ενός να εμπλέκεται με τον ήχο του άλλου, δημιουργώντας έναν θόρυβο. Το πρώτο βίντεο που εμφανίζεται στην πιο μικρή κλίμακα απ’ όλα,

αποτελεί στιγμιότυπο από μία άφιξη προσφύγων στο νησί της Μυτιλήνης , όπου οι ντόπιοι κάτοικοι δεν αφήνουν την βάρκα να ελλιμενίσει. Τα υπόλοιπα τρία καρέ , που παρατίθενται σε μεγαλύτερη κλίμακα αντιπροσωπεύουν όσα έδειξαν οι ειδήσεις στους δέκτες των ελληνικών τηλεοράσεων την περίοδο που οι φλόγες στο νησί κατέστρεψαν ολοσχερώς τον καταυλισμό της Μόριας. Το πρώτο καρέ, αν και στην μικρότερη κλίμακα, έχει τον μεγαλύτερο σε ένταση ήχο και κυριαρχεί. Ο λόγος που τα παραθέτω με αυτόν τον τρόπο είναι γιατί η πρώτη πηγή, που βρέθηκε σε κοινωνικό δίκτυο και είναι αμοντάριστη διότι μεταδόθηκε ζωντανά, φαίνεται να είναι κάτι που προσπαθεί να καλύψει η κρατική αρχή. Οι συνέπειες της προσφυγικής κρίσης, για τις οποίες έγινε λόγος και παραπάνω, κάνουν ξεκάθαρες τις προθέσεις των τοπικών κοινωνιών, μιας και η κρατική εξουσία φαίνεται να αφήνει στα χέρια τους την πραγματική διαχείριση του προβλήματος. Εν κατακλείδι, πρόκειται, τουλάχιστον κατά την προσωπική μου γνώμη , για ένα τρίγωνο συμφέροντος με τους πρόσφυγες να αποτελούν έναν άμαχο πληθυσμό έρμαιο ανάμεσα στις ιδιοτελείς προσπάθειες τοπικών και κρατικών αρχών.

Το παρακάτω κείμενο της συγγραφέας, **Νίνας Γεωργιάδου**, θεωρώ πως κλείνει κατάλληλα την παραπάνω εργασία :

«ΑΛΛΟ» ΖΗΤΗΜΑ Το να μην πάρει η πλημμύρα τα υπάρχοντά σου γιατί δεν υπάρχουν, είναι ένα ζήτημα. Το να μουλιάζει τα κόκαλα, να ποτίζει τις αρθρώσεις και να κάνει τα μικρά παιδιά να περπατούν από νωρίς πάνω σε κυρτωμένα πόδια, σα το νάνο Ροσσίτο, είναι ένα άλλο ζήτημα.

Είναι κυριολεκτικά «άλλο» ζήτημα.

Είναι δηλαδή ζήτημα των «άλλων».

Οι «άλλοι» είναι αυτό που λέει η λέξη. Δεν είμαστε εμείς. Κάποιες φορές το φέρνει η κατάσταση, από «εμείς» να γίνουμε κι εμείς, «άλλοι», αλλά αυτό είναι πάλι ένα άλλο ζήτημα.

Αυτοί «οι άλλοι» τα έχουν όλα «άλλα», δέρμα γλώσσα, θρησκεία, απώλειες και μνήμες και είναι αμφίβιοι οργανισμοί. Γεννιούνται στη στεριά και μετά χάνονται μες στο νερό. Άλλοι πάνε στο βυθό της θάλασσας γιατί ταξίδεψαν σε λάθος χώρα, λάθος ώρα και με λάθος καράβι, όλα λάθος δηλαδή κι άλλοι πάλι ζουν, που λέει ο λόγος, μέσα στο νερό. Τα παιδιά που πάνε στο βυθό της θάλασσας δεν έχουν κυρτωμένα πόδια γιατί δεν προλαβαίνουν να ζήσουν στους ορυζώνες. Έτσι μένουν όπως γεννήθηκαν, μόνο που τα μαλλιά τους γίνονται φύκια και στις χούφτες τους γεννούν τα όστρακα

Αυτά που ζουν, που λέει ο λόγος, στους ορυζώνες, πλατσουρίζουν αμέριμνα όλη μέρα στο νερό. Τη μέρα πηδάνε, σα βατράχια, για να πάνε στο κτιστό παράπηγμα που είναι οι τουαλέτες και τις νύχτες κατουριούνται πάνω τους καθώς τα στρώματα επιπλέουν στο νερό και δεν έχει καμιά σημασία, αφού έτσι κι αλλιώς είναι βρεγμένα.

Κάποιοι αρπάζουν καμιά φορά ένα τρίχρονο, από αυτά τα βρεγμένα παιδιά, και όσα γίνονται μετά, μουλιάζουν το τρίχρονο στο αίμα του κι αδύνατο πια να ξεχωρίσεις ποιο το νερό και ποιο το αίμα. Μετά το πετάνε πάλι μέσα στα νερά του ορυζώνα, το μωρό ξεπλένεται από το κόκκινο και μουσκεύει ξανά σε δάκρυα και κάτουρα κι έτσι, είναι όλα όπως πριν, σα να μην έγινε τίποτα.

Ο ορυζώνας αυτός δεν παράγει ρύζι. Παράγει όμως απόγνωση, αυτοκτονία, πόνους στα κόκαλα κι επιπλέοντα περιττώματα από εταιρίες catering.

Αυτά είναι τα προϊόντα που καταναλώνουν οι «άλλοι».

Κάποτε οι παππούδες μας ή ίσως κι οι μανάδες μας ήταν «άλλοι» αλλά αυτό είναι πάλι ένα άλλο ζήτημα και το μιλήσαμε και το βαρεθήκαμε.

Τώρα εμείς είμαστε εμείς και κάποιος εύλογα θα πει, 'τι μας νοιάζει εμάς. Εμείς έχουμε Χριστούγεννα, πανδημία, click away, κουραμπιέδες, e-shopping, free shipping, λαμπιόνια μια φάτνη με τον Χριστό πρόσφυγα αλλά σε κούκλα, φιλιά της αγάπης με πάνινη γεύση και στεγνά σπίτια. Πολύ στεγνά.

Κι εμείς ακόμα πιο στεγνοί, σχεδόν αφυδατωμένοι. Μέχρι μέσα.

Εικ. 8, Ο πνιγμός του Αϊλάν Κούρντι¹⁵

¹⁵ https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/39362_eihe-onoma-ailan-koyrnti

[Phoenix]

[Σενάριο]

[Χριστίνα Καλαντζή]

FADE IN:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ, ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΜΟΡΙΑ, ΜΥΤΙΛΗΝΗ, 2020 - ΝΥΧΤΑ

Φλόγες καλύπτουν την εικόνα. Καίγονται σπίτια. Μια φιγούρα κοιτάζει τις φλόγες. Στα μάτια του καθρεφτίζεται η φωτιά.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ, ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ, ΣΠΙΤΙ, ΣΥΡΙΑ, 2014 - ΜΕΡΑ

Ένα βρέφος μέσα στην κούνια του παίζει με το παιχνίδι του. Δίπλα του σε ένα τραπέζι κάθεται ένας έφηβος και διαβάζει.

Ο πατέρας εισέρχεται στο δωμάτιο κι αφού χαϊδεύει το νήπιο, πλησιάζει τον νεαρό. Περήφανος, τον αγγίζει απαλά στην πλάτη.

Την επόμενη στιγμή εισέρχεται κι η μητέρα και ανταμείβει τον νεαρό με ένα φιλί στο κεφάλι.

Ακούγεται βομβαρδισμός. Ο πατέρας τρέχει στην πόρτα. Την ανοίγει.

ΕΞΩΤ. ΔΡΟΜΟΣ, ΣΥΡΙΑ, ΜΕΡΑ

Συντρίμια παντού.

Ένας άνθρωπος πανικόβλητος τρέχει. Φωτιές και βαρύγδουποι ήχοι συμπληρώνουν την σκηνή. Καπνός καλύπτει την εικόνα.

ΕΞΩΤ. ΔΡΟΜΟΣ, ΣΥΡΙΑ, ΜΕΡΑ

Η οικογένεια προχωρά με τις αποσκευές της στην πλάτη. Δείχνουν προβληματισμένοι και ανασφαλείς.

Πίσω τους ένα βομβαρδισμένο τοπίο.

ΕΞΩΤ. ΒΑΡΚΑ, ΑΙΓΑΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ, ΕΛΛΑΔΑ, ΜΕΡΑ

Μια λέμβος εμφανίζεται στην μέση της θάλασσας.

Η οικογένεια βρίσκεται στριμωγμένη σε μια λέμβο, φορώντας σωσίβια, μαζί με πολλούς ακόμα πρόσφυγες. Μόνιμη ανησυχία στο πρόσωπο του πατέρα που γέρνει προς το μέρος της γυναίκας του.

Ο νεαρός κοιτάζει και παρατηρεί τον διπλανό του. Άνθρωποι στεναχωρημένοι.

Πιάνουν λιμάνι. Ο κόσμος στο λιμάνι γιουχάρει υποτιμητικά. Δεν αφήνουν την βάρκα να ελλιμενίσει.

ΕΞΩΤ. ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΜΟΡΙΑ, ΜΥΤΙΛΗΝΗ, 2015 - ΜΕΡΑ

Η αστυνομία οδηγεί την οικογένεια και μερικούς ακόμη στον καταυλισμό. Εξαντλημένοι και λερωμένοι προχωρούν σε έναν ερημικό δρόμο.

Υπάρχουν πολλές σκηνές στη σειρά.

Το βρέφος με τους ήχους του, δίνει μια νότα αθωότητας και ξεγνοιασιάς.

Ένας από τους αστυνομικούς οδηγεί την οικογένεια στην σκηνή της και φεύγει ψυχρά.

Ο πατέρας τον κοιτάζει να φεύγει.

ΕΞΩΤ. ΣΠΙΤΙ, ΣΥΡΙΑ, 2010 - ΜΕΡΑ

Η οικογένεια μαζεύεται στον καναπέ για μια αναμνηστική φωτογραφία. Είναι όλοι χαρούμενοι και ευτυχισμένοι.

ΕΞΩΤ. ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΜΟΡΙΑ, ΜΥΤΙΛΗΝΗ, 2015 - ΜΕΡΑ

Ο πατέρας κρατά μια ανάμνηση από το παρελθόν.

STORYBOARD

1

Στιγμιότυπο φωτιάς
Σκηνές καίγονται
Φιγούρες στέκονται και κοπάζουν προς
τη φωτιά
Ήχοι φωτιάς

2

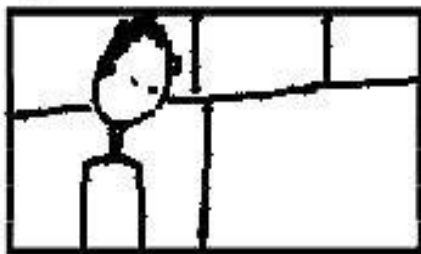
Κοντινό στην κεντρική φιγούρα
Στάσιμη και άπραγη
Πολύ κοντινό πλάνο
Ξεκάθαρα χαρακτηριστικά
Κλείνει μάτια
Ήχοι φωτιάς

3

Ο νεαρός διαβάζει στο τραπέζι ενός
μικρού δωματίου
Το μωρό δίπλα του παίζει κ βγάζει ήχους
Ανοίγει η πόρτα ήχος πόρτας βήματα
Μπαίνει ο πατέρας

4

Κοντινό στον νεαρό
Ανασηκώνει συχνά το κεφάλι και
ρίχνει μια ματιά στο μωρό
Ήχοι μωρού

5

Ο πατέρας πλησιάζει και παίζει λίγο με
το μωρό

6

Ο πατέρας πλησιάζει τον νεαρό
Ρίχνει μια ματιά στο τι διαβάζει
Ήχοι βημάτων

7

Πλάνο κοντινό στα βιβλία

8

Μπαίνει κι η μητέρα
Πλησιάζει τον νεαρό
Τον φιλάει τρυφερά στο κεφάλι σαν
να τον επιβραβεύει
Ακούγεται βομβαρδισμός
Ήχοι βημάτων

9

Ο πατέρας τρέχει στην πόρτα
Σκοτεινιάζει το πλάνο
Κοιτάζει έξω
Ήχοι βημάτων , πόρτας

10

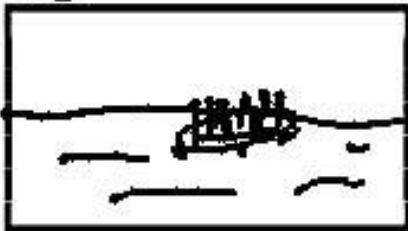
Φωτιές-καπνός
Ένας άνθρωπος τρέχει να σωθεί
Συντρίμια πίσω
Καμένα αυτοκίνητα
Ήχοι φωτιάς, βομβαρδισμοί

11

Οικογένεια περπατά στα συντρίμια με
αποσκευές
Πίσω τοπίο με συντρίμια
Καπνός-σκόνη
Ήχος αέρα και βήματα

12

Λέμβος στη θάλασσα
Πολλοί πρόσφυγες
Ήχοι θάλασσας μόνο κ κουπιά
Αέρας

13

Λέμβος πλησιάζει
Κοντινό σε οικογένεια
Ο πατέρα γέρνει το κεφάλι στην γυναίκα του
Ο νεαρός παρατηρεί τον δπλανό του
Απόγνωση ανθρώπων
Ήχοι θάλασσας και κουπιό
Αέρας

14

Ντόπιοι επιτίθενται στους πρόσφυγες
Δεν τους αφήνουν να κατέβουν από
την βάρκα
Γιουχάρουν

15

Πλάνο από ψηλά-δομή
Δρόμος προς τη σκηνή του καθενός
Αστυνομικοί τους οδηγούν
Πολλές σκηνές στη σειρά
Ακούγονται βήματα σε χωματόδρομο

16

Κοντινό στην αγκαλιά της μητέρας
Βήματα σε χωματόδρομο
Καμία ομιλία
Ήχοι μωρού

17

Οικογένεια φτάνει στη σκηνή της
Ο αστυνομικός τους υποδέχεται τη σκηνή
και φεύγει
Βήματα

18

Πατέρας κοιτάζει τον αστυνομικό
που φεύγει
Ζοομ
Βήματα

19

Αναδρομή στο παρελθόν
Στιγμιότυπο μιας χαρούμενης στιγμής
Η οικογένεια ετοιμάζεται να βγάλει μια
φωτογραφία
Βήματα, ήχοι μωρού, φωτογραφίας

20

Επαναφορά στο παρόν μέσω της
φωτογραφίας
Ανάμνηση που δεν είναι πια
πραγματικότητα
Ήχοι φωτιάς

Συμπέρασμα

Οι άνθρωποι μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν, μεγαλώνοντας, διάφορες καταστάσεις. Αυτό καταφέρνει να τους δημιουργεί μια ιδιαίτερη αντοχή, όσον αφορά την επιβίωση τους. Το ένστικτο της επιβίωσης μαζί με τον παράγοντα της ανάγκης, πολλές φορές, είναι τα δυο στοιχεία που μπορούν να μετατρέψουν κάτι θεωρητικά ή ηθικά ανέφικτο σε εφικτό. Η παραπάνω εργασία έχει στόχο να μεταδώσει κάποιους προβληματισμούς και να κάνει κάποιον ενδεχομένως να αναρωτηθεί "τι θα γινόταν αν ...". Βέβαια, η εκμετάλλευση με απώτερο σκοπό την κερδοσκοπία έχει αλλοτριώσει εντελώς το ανθρώπινο είδος, με αποτέλεσμα να έχουν χαθεί ηθικές αξίες. Το πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται το παραπάνω κείμενο έχει να κάνει περισσότερο με έννοιες που θα χαρακτηρίζονταν ρευστές, μιας και αγγίζουν διάφορα πεδία όπως κοινωνία, πολιτική, πολιτισμό κ.α. Η προσφυγική κρίση αποτέλεσε ένα τέτοιο δύσκολο ζήτημα. Οι κινήσεις που χρειάζονται για να αντιμετωπιστεί θα έπρεπε να θεωρούνται λεπτές, καθώς μιλάμε για ανθρώπινες ζωές και την πορεία τους. Δεδομένων, φυσικά, και των συνθηκών που υπάρχουν μέχρι και σήμερα σχετικά με την έκβαση της πανδημίας, θεωρώ πως κατάφερα να αγγίξω έστω και μια μικρή σκοτεινή γωνιά αυτού του δυσεπίλυτου προβλήματος. Στόχος μου ήταν να παρουσιάσω το πρόβλημα μέσα από την "άλλη" σκοπιά. Την σκοπιά που δεν ενστερνίζονται οι πολιτικές και οι περισσότερες τοπικές κοινωνίες. Την σκοπιά που το "άλλο" δεν διαφέρει από το "εμείς"...

ΠΗΓΕΣ

Διαδικτυακά ενημερωτικά sites

- Η Εφημερίδα των Συντακτών

<https://www.efsyn.gr/>

- Ιστότοπος Η ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

<https://www.mixanitouxronou.gr/>

- Ιστότοπος εφημερίδας DOCUMENTO

<https://www.documentonews.gr/>

- Ιστότοπος PROVOCATEUR

<https://provocateur.gr/>

Βιβλία

- Σωτηρίου Διδώ, Ματωμένα χώματα , Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 2009
- Ευπολυτάς Νίκος, Πρόσφυγες στη Μόρια: Οι συνέπειες μιας αποτρεπτικής μεταναστευτικής πολιτικής, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα, 2019

Papers

- Προσφυγικό 2015: Χρονικό μιας προαναγγεληθείσας κρίσης, Ανδρέας Τάκης
- Inventing the Phoenix. A Myth in the making through Words and Images, Francoise Lecocq

Videos

- The box

<https://www.youtube.com/watch?v=KwCtWfwYlkw>

- Choose Love: The Journey

<https://www.youtube.com/watch?v=L2dXLfVtWdw>

- Game of life: the story of Sharif

<https://www.youtube.com/watch?v=YDneVMh8nCs>

- Hope

<https://vimeo.com/368065969>

- Chess-War in the Middle East

https://www.youtube.com/watch?v=pz_30oEX_Pw

- Nostalgia

<https://www.youtube.com/watch?v=Hyn81gfLfzo>

- God Is the Greatest

<https://www.youtube.com/watch?v=W9APHZRbRWQ>

- Fledgling

<https://youtu.be/Q9dEqTuBvp0>

- Run Kid Run

<https://www.youtube.com/watch?v=jWYQL0ii814>

- Umbrella

<https://www.youtube.com/watch?v=B11FOKpFY2Q>

Artwork

- Roselena Ramistella

<http://www.roselenaramistella.com/>

<https://wepresent.wetransfer.com/story/roselena-ramistella-the-warmth/>